

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta 2027–2030, syksy 2026

Vastaaja:

-

Vastaus:

06.10.2026, 07.56 - 06.10.2026, 08.13

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation puolesta, organisaation nimi:

Lumijoen kunta

2. Lausuntoa antavan yhteystiedot *

Etunimi	Heidi
Sukunimi	Soini
Sähköposti	heidi.soini@lumijoki.fi

3.

Lumijoen kunnan lausunto Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta vuosille 2027–2030

Lumijoen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta vuosille 2027–2030.

Kunta tunnistaa hyvinvointialueen tarpeen uudistaa palvelurakennetta, vahvistaa palvelujen vaikuttavuutta ja turvata talouden tasapaino. Samalla palveluverkon uudistamisessa tulee johdonmukaisesti arvioida taloudellisten vaikutusten rinnalla alueellista yhdenvertaisuutta, palvelujen tosiasiallista saavutettavuutta, ennaltaehkäisevien palvelujen merkitystä, hoidon jatkuvuutta sekä eri väestöryhmien tarpeita.

Järjestämissuunnitelman omien tavoitteiden mukaan palvelujen tulee olla oikea-aikaisia, saavutettavia ja jatkuvia, ennaltaehkäisevien ja perustason palvelujen tulee vahvistua ja palvelukokonaisuuden tulee olla kustannusvaikuttava. Lumijoen kunta pitää näitä tavoitteita oikeina.

1. Kotiin ja arkiympäristöön annettavat palvelut

Lumijoen kunta pitää hyvänä kotiin vietävien palvelujen, kotisairaalan, kuntoutuksen sekä digitaalisten ja liikkuvien palvelujen kehittämistä.

Erityisen myönteisenä kunta pitää sitä, että järjestämissuunnitelmassa kotisairaaloimintaa on tarkoitus vahvistaa myös Lumijoella.

Tämä tukee myös ikääntyneiden asumispalvelujen kehittämistä Lumijoella.

Kunta pitää tärkeänä, että Lumijoella oleva yhteisöllisen palveluasumisen yksikkö otetaan aidosti mukaan Pohteen alueelliseen palveluverkkotarkasteluun. Järjestämissuunnitelmassa yhteisöllistä asumista on tarkoitus lisätä ja pitkäaikaisten asumispalvelujen alueellista saavutettavuutta parantaa ikääntyneiden määrän kasvu huomioiden.

Lumijoella on mahdollisuus tarjota tähän valmis ja toimiva ratkaisu. Mikäli Lumilyhdyn tiloissa todetaan yksittäisiä puutteita, kunnalla on valmius toteuttaa tarpeellisia korjauksia yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Kunta pitää epätarkoituksenmukaisena sitä, että jo olemassa oleva tai pitkälle valmisteltu toimiva ratkaisu jäisi hyödyntämättä samalla, kun hyvinvointialue tunnistaa yhteisöllisen asumisen kapasiteetin lisäämistarpeen.

Lumijoen kunta esittää, että yhteisöllisen palveluasumisen tarpeita tarkastellaan Lakeuden alueella kokonaisuutena ja että Lumijoki huomioidaan alueellisena keskittämismallina. Rauhallinen, turvallinen ja pieni kunta muodostaa ikääntyneille tarkoituksenmukaisen asumisympäristön, ja vahvistuva kotisairaaloiminta tukee palvelukokonaisuutta.

2. Sosiaali- ja terveyskeskusten palvelut

Lumijoen kunta pitää tärkeänä, että Liminka säilyy vahvana alueellisena sosiaali- ja terveyskeskuksena, josta on saatavissa mahdollisimman kattavat perustason sosiaali- ja terveyspalvelut.

Järjestämissuunnitelman mukaan Liminka kuuluu 13 sote-keskuksen joukkoon.

Lumijoen kannalta tämä on merkittävä ja myönteinen ratkaisu, koska se turvaa varsin laajan palvelukokonaisuuden kohtuullisen matkan päässä perusterveydenhuollon palveluiden osalta.

Samalla kunta pitää ongelmallisena sitä, että Lumijoelle ei jäisi järjestämissuunnitelmassa lainkaan sote-yksikköä.

Suunnitelman mukaan sote-yksiköitä säilyy useissa pienissä kunnissa, ja niiden palveluvalikoimaan voi kuulua muun muassa lääkärin ja sairaanhoitajan vastaanotto, näytteenotto, sosiaalipalveluja, neuvolapalveluja sekä muita perustason palveluja. Lumijoki ei sisälly sote-yksikköjen luetteloon.

Kunta katsoo, että tämän ratkaisun perusteiden tulee olla avoimia ja yhdenvertaisia. Pelkkä kuntakoko ei voi olla ratkaiseva peruste, vaan arvioinnissa tulee huomioida palvelutarve, väestörakenne, etäisyydet, kulkuyhteydet, asiakkaiden todellinen palvelujen käyttö sekä ennaltaehkäisevien palvelujen merkitys.

Neuvolapalvelujen säilyttäminen Lumijoella

Lumijoen kunta pitää erittäin tärkeänä, että äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajan vastaanottopalvelu säilyisi Lumijoella.

Neuvola on nimenomaan usein käytettävä, ennaltaehkäisevä lähipalvelu. Sen merkitys ei rajoitu yksittäisiin terveystarkastuksiin, vaan neuvolassa muodostuu pitkäkestoinen asiakassuhde, jonka kautta seurataan lapsen kasvua ja kehitystä, tuetaan vanhemmuutta ja tunnistetaan varhaisessa vaiheessa mahdollisia tuen tarpeita.

Neuvolapalvelun tarvetta ei tule arvioida yksinomaan vuosittaisen syntyvyyden perusteella.

Lumijoella vuosina 2020–2025 syntyneiden ikäluokkien tämänhetkinen lapsimäärä on yhteensä 163 lasta, kun vastaavien vuosien syntyneiden määrä oli yhteensä 147. Vuonna 2026 syntyneiden ikäluokassa lapsia on tällä hetkellä lisäksi 15.

Ikäluokittain tarkasteltuna vuoden 2020 ikäluokassa on 31 lasta, vuoden 2021 ikäluokassa 21, vuoden 2022 ikäluokassa 24, vuoden 2023 ikäluokassa 23, vuoden 2024 ikäluokassa 31 ja vuoden 2025 ikäluokassa 33 lasta. Vastaavat syntyneiden määrät olivat 30, 22, 22, 17, 30 ja 26.

Luvut osoittavat, että kuntaan on muuttanut lapsiperheitä ja että todellinen neuvolaikäisten lasten määrä on syntyneiden määrää suurempi. Tämän vuoksi palvelutarpeen arvioinnin tulee perustua tosiasiallisesti kunnassa asuvien lasten määrään, ei yksin syntyvyystilastoihin.

Lumijoki on lapsiperhevaltainen ja väestörakenteeltaan nuori kunta. Tässä tilanteessa neuvolapalvelun poistaminen kunnasta heikentäisi ennaltaehkäisevän palvelun saavutettavuutta juuri siinä väestöryhmässä, jossa palvelun tarve on suuri.

Kunta pitää lisäksi huomionarvoisena, ettei järjestämissuunnitelmassa ole yksilöity Lumijoen neuvolan poistamisesta syntyvää säästöä. Sosiaali- ja terveyskeskusten palvelujen arvioitut taloudelliset vaikutukset muodostuvat laajemmasta toimenpidekokonaisuudesta, eikä Lumijoen neuvolan poistamisen erillistä nettosäästöä ole osoitettu.

Kunnan näkemyksen mukaan vastaanottopaikan siirtäminen ei poista lasten eikä perheiden palvelutarvetta. Sen sijaan se siirtää matkustamiseen, ajankäyttöön ja saavutettavuuteen liittyviä kustannuksia ja haittoja asiakkaiden kannettavaksi.

Lumijoen kunta esittää, että neuvolan terveydenhoitajan vastaanotto säilytetään kunnassa vähintään säännöllisenä osa-aikaisena palveluna. Mikäli tämä ei ole mahdollista, liikkuva neuvolapalvelu tulee selvittää ensisijaisena vaihtoehtona ennen palvelun siirtämistä kokonaan pois kunnasta.

3. Yhteiset palvelut sekä digitaaliset ja liikkuvat palvelut

Lumijoen kunta pitää erittäin hyvänä sitä, että järjestämissuunnitelmassa kehitetään digitaalisia palveluja ja laajennetaan niiden käyttöä. Digitaalisilla palveluilla voidaan parantaa asiainn joustavuutta ja saavutettavuutta silloin, kun fyysinen käynti ei ole välttämätön.

Digitaalisten palvelujen rinnalla liikkuvien palvelujen kehittäminen on pienille kunnille erityisen tärkeää.

Järjestämissuunnitelmassa todetaan, että liikkuvia palveluja hyödynnetään edelleen ja niiden käyttöä laajennetaan. Oulun seudulla liikkuvaa suun terveydenhuollon yksikköä on käytetty Vaalassa, ja eteläisellä sekä rannikon alueella muun muassa Reisjärvellä, Merijärvellä, Alavieskassa ja Haapavedellä.

Lumijoen kunta korostaa, että liikkuvien palvelujen tulee olla yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueen käytettävissä eikä niiden hyödyntäminen saa painottua vain tietyille alueille.

Kunta odottaa, että liikkuva suun terveydenhuollon yksikkö saadaan säännöllisesti myös Lumijoelle. Kunnassa on paljon lapsia ja nuoria, ja suun terveydenhuollon saavutettavuudella on merkittävä ennaltaehkäisevä vaikutus.

Liikkuvan suun terveydenhuollon palvelun kiertäminen tasapuolisesti pienissä kunnissa, joissa ei ole omaa hammaslääkäripalvelua, olisi konkreettinen ja yhdenvertainen tapa toteuttaa hyvinvointialueen palvelulupausta.

Liikkuvia ratkaisuja tulee kehittää myös näytteenotossa, neuvolapalveluissa, kuvantamisessa ja muissa tarkoituksenmukaisissa palveluissa. Järjestämissuunnitelmassa nämä mahdollisuudet on jo tunnistettu.

4. Taloudelliset vaikutukset

Lumijoen kunta tunnistaa hyvinvointialueen talouden tasapainottamisen välttämättömyyden.

Kunta pitää tärkeänä, että säästöjä arvioidaan todellisina nettovaikutuksina eikä pelkästään yksittäisen palvelupisteen kustannuksina.

Erityisen tarkasti tulee arvioida ennaltaehkäiseviin palveluihin kohdistuvia muutoksia. Jos lähipalvelun poistaminen heikentää palvelun käyttöä, viivästyttää tuen saamista tai kasvattaa raskaampien palvelujen tarvetta myöhemmin, lyhyen aikavälin säästö ei välttämättä johda kokonaiskustannusten pienenemiseen.

Lumijoen kunta pitää tärkeänä, että ennen kokonaisen lähipalvelun poistamista laaditaan kuntakohtainen vaikutusarviointi, jossa tarkastellaan kustannusten lisäksi saavutettavuutta, asiakkaiden asiointimatkoja, palvelujen käyttöastetta sekä ennaltaehkäiseviä vaikutuksia.

5. Yhteenveto

Lumijoen kunta pitää järjestämissuunnitelman yleisiä tavoitteita oikeansuuntaisina, mutta esittää jatkovalmisteluun seuraavat keskeiset näkökohdat:

- Limingan sote-keskuksen asema vahvana alueellisena palvelukeskittymänä ja sen laaja palveluvalikoima tulee turvata.
- Lumijoen asema sote-palveluverkossa tulee arvioida uudelleen, koska kuntaan ei ole jäämässä edes sote-yksikköä. Äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajan vastaanotto tulee säilyttää Lumijoella vähintään säännöllisenä osa-aikaisena lähipalveluna.
- Neuvolan palvelutarvetta tulee arvioida tosiasiallisen lapsimäärän ja muuttoliikkeen perusteella, ei yksinomaan syntyneiden määrällä.
- Lumijoella oleva yhteisöllisen palveluasumisen yksikkö tulee ottaa osaksi Pohteen alueellista asumispalvelujen ratkaisua, ja Lumijokea tulee arvioida Lakeuden alueen yhteisöllisen asumisen keskittämisvaihtoehtona.
- Liikkuvien palvelujen käyttöä tulee laajentaa yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella, ja liikkuva suun terveydenhuollon yksikkö tulee saada säännöllisesti myös Lumijoelle.
- Palveluverkon muutosten tulee perustua avoimeen vaikutusarviointiin, jossa taloudellisten vaikutusten lisäksi arvioidaan saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta ja ennaltaehkäisevien palvelujen pitkän aikavälin vaikutuksia.

Lumijoen kunta korostaa, että pienen kunnan palvelujen turvaaminen ei tarkoita kaikkien palvelujen järjestämistä oman kunnan alueella. Alueellinen keskittäminen on perusteltua silloin, kun se parantaa laatua, henkilöstön saatavuutta tai kustannusvaikuttavuutta. Sen rinnalla tulee kuitenkin säilyttää riittävä lähipalvelujen taso ja hyödyntää liikkuvia sekä kotiin vietäviä palveluja niin, että palvelujen saavutettavuus ja alueellinen yhdenvertaisuus toteutuvat myös pienissä kunnissa.